

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 05 listopada 2024 r.
znak sprawy: DOS.dws.073.25.2024
telefon: 22 623 19 00
e-mail: Malwina.Heluska-Ligeza@minrol.gov.pl

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

**Dotyczy: postulatów przedstawionych podczas debaty zorganizowanej w Poznaniu
04 lipca 2024 r. [pismo z 11.07.2024 r., znak: KRIR/JM/799/2024]**

Szanowny Panie Prezesie,

odpowiadając na powyższe pismo, przedstawiam informacje i wyjaśnienia odnośnie do postulatów przedstawionych w czasie debaty w Poznaniu.

1. Postulaty i problemy zgłoszone przez Wielkopolską Izbę Rolniczą:

- **Wzmocnienie pozycji rolnika w łańcuchu spożywczym wobec sieci detalicznych i korporacji globalnych skupujących płody rolne i sprzedających środki produkcji.**

Kwestia dobrze funkcjonującego łańcucha rolno-spożywczego jest w centrum uwagi Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) ze względu na zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego.

Istotny wpływ na poprawę relacji między rolnikami, a sieciami handlowymi ma ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej ⁽¹⁾. Ustawa ta służy wyeliminowaniu nieuczciwych praktyk w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, a w konsekwencji wpływa na bezpieczeństwo żywnościowe oraz konkurencyjność polskiego rolnictwa.

- **Brak programu odbudowy pogłowia trzody chlewnej (elastyczne zarządzanie strefami ASF, odszkodowania dla rolników ze stref czerwonych [...]).**

MRiRW kontynuuje prace nad zapewnieniem finansowania inwestycji dla producentów świń. W ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) zaprojektowano preferencyjne wsparcie skierowane wprost do producentów świń, którego celem jest odbudowa pogłowia tych zwierząt w Polsce. Ta propozycja wsparcia została zawarta w zmianie PS WPR 2023-2027, która została zgłoszona do Komisji Europejskiej (KE).

Ponadto w ramach PS WPR wdrażany jest szereg innych instrumentów wsparcia dla sektora produkcji świń, które obejmują m. in.:

- płatności związane z produkcją do zwierząt,
- ekoschemat Dobrostan zwierząt,
- interwencję Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie.

Jednocześnie od 2023 r. wdrażana jest kolejna perspektywa finansowa dla PS WPR, związana bezpośrednio z ASF, tj.: Interwencja I.10.3 „Inwestycje zapobiegające rozprzestrzenianiu się ASF”.

Natomiast odnosząc się do zarządzania strefami ASF informuję, że KE ustanawia regionalizację w załączniku do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 ⁽²⁾ obejmującą obszary objęte ograniczeniami I, II oraz III. Obszary te określone są przez KE z uwzględnieniem ogólnej sytuacji epidemiologicznej w danym państwie członkowskim UE, na terenie poszczególnych jednostek administracyjnych tego państwa, poziomu ryzyka rozprzestrzeniania się ASF, aspektów geograficznych związanych z lokalizacją ogniska choroby oraz innych zasad określonych w wytycznych KE ⁽³⁾ uzgodnionych z państwami członkowskimi UE w ramach Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz. W dokumencie tym wskazane są również zasady i kryteria odnośnie do uchylania tych obszarów.

Główny Lekarz Weterynarii (GLW) podejmuje systematyczne działania na rzecz zmniejszania ich zasięgu. Po upływie określonych przepisami terminów na bieżąco składane są do KE wnioski o uchylanie poszczególnych obszarów. Komisja Europejska ocenia składaną przez GLW dokumentację i jeśli uzna wyniki monitoringu oraz podjętych działań za zadowalające, przedstawia projekt zmiany załącznika do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594, który w ramach posiedzenia

Stałego Komitetu ds. Roślin, Zwierząt, Żywności i Pasz jest poddawany pod głosowanie przez wszystkie państwa członkowskie UE.

- **Wprowadzenie zakazu samowolnego odbierania zwierząt rolnikom przez organizacje ekologiczne.**

Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt nie posiadają uprawnień kontrolnych. Organizacjom tym nie przysługuje także prawo wejścia na teren prywatny bez uzyskania zgody właściciela.

Spośród podmiotów uprawnionych do interwencyjnego odbierania zwierząt, uprawnienia do stosowania środków przymusu bezpośredniego posiadają wyłącznie funkcjonariusze Policji i strażnicy straży gminnych (miejskich).

O zasadności interwencyjnego odebrania zwierząt zawsze decyduje wójt (burmistrz, prezydent miasta), niezależnie czy zwierzę zostało odebrane przez Policję, Straż Gminną (Miejską), czy przez upoważnionego przedstawiciela organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

Jeżeli wójt (burmistrz, prezydent miasta) stwierdzi, że interwencyjne odebranie było nieuzasadnione, zwierzęta powinny zostać zwrócone ich właścicielowi lub opiekunowi, gdyż w obrocie prawnym brak będzie jakiegokolwiek aktu uprawnionego organu, który sankcjonowałby czynność interwencyjnego odebrania tych zwierząt.

- **Wadliwie działająca aplikacja suszowa.**

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań ARiMR⁽⁴⁾ publiczna aplikacja „zgłoś szkodę rolniczą” służy wyłącznie do szacowania strat spowodowanych przez suszę w produkcji rolnej w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich⁽⁵⁾.

Sposób szacowania suszy oraz algorytm jej obliczania za pośrednictwem aplikacji publicznej są zgodne z przepisami § 13zzd rozporządzenia Rady Ministrów⁽⁴⁾, co oznacza, że pomoc przyznawana jest w przypadku wystąpienia szkód powstałych w wyniku suszy w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

Należy podkreślić, że algorytmy zapisane w aplikacji zapewniając jednolite szacowanie szkód we wszystkich gospodarstwach rolnych, których właściciel zgłosił wniosek o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy.

Ponadto należy zauważyć, że prawidłowość działania aplikacji „Zgłoś szkodę rolniczą” potwierdzają wyniki wstępnego szacunku produkcji głównych upraw rolnych i ogrodnich w 2023 r. opracowanego przez Główny Urząd Statystyczny.

- **Gospodarowanie gruntami skarbu państwa - przetargi ofertowe, a nie licytacyjne.**

Wybór rodzaju przetargu jest dokonywany w oparciu o ustalenia ze środowiskiem rolniczym. Jednak ostateczną decyzję o wyborze formy przetargu podejmuje dyrektor danego oddziału terenowego KOWR, posilając się ustaleniami zawartymi również z radą społeczną działającą przy danym oddziale oraz wnioskami zainteresowanych osób. Co do zasady główną, aczkolwiek nie obligatoryjną przesłanką decydującą o wyborze pomiędzy przetargiem licytacyjnym, a ofertowym są opinie środowiska rolniczego. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż zorganizowanie przetargów ustnych przyspiesza procedurę wydzierżawienia nieruchomości w kontekście terminów agrotechnicznych i dużego wolumenu gruntów powracających z wygasających umów dzierżawy do ponownego rozdysponowania, co w głównej mierze dotyczy województwa Wielkopolskiego.

- **Brak rzetelnych konsultacji społecznych i realizacji wniosków organizacji rolniczych.**

W odniesieniu do powyższego stwierdzenia, należy zauważyć, że PS WPR podlegał konsultacjom społecznym, w trakcie których zarówno organizacje rolnicze, jak i rolnicy indywidualni mogli zgłaszać i zgłaszali uwagi, wnioski i postulaty, które podlegały analizie, a w przypadku ich zasadności i możliwości uwzględnienia, zostały również ujęte w zatwierdzonym (dnia 31 sierpnia 2022 r.) przez KE PS WPR.

- **Zwiększenie budżetu na WPR i jego stabilizacja w dłuższej perspektywie czasu.**

Budżet długoterminowy, czyli „wieloletnie ramy finansowe” (WRF) wyznaczany jest na okres siedmiu lat. Obecnie obowiązuje budżet długoterminowy na lata 2021–2027. Został on wynegocjowany w rozmowach między Parlamentem Europejskim i Radą UE, które odbyły się w oparciu o wniosek KE.

Niebawem rozpoczną się negocjacje dotyczące kolejnych WPR na okres po 2027 roku – do lipca 2025 roku KE zobowiązana jest przedstawić odpowiednie propozycje. Polska stoi na stanowisku, że udział wspólnej polityki rolnej w WRF powinien nie być mniejszy niż obecnie, gdyż WPR gwarantuje zachowanie bezpieczeństwa żywnościowego – bardzo ważnego elementu ogólnego bezpieczeństwa UE.

- **Powrót do celów związanych z bezpieczeństwem żywnościowym oraz dochodami rolniczymi w ramach WPR i znacząca korekta zasad Zielonego Ładu w rolnictwie.**

W dyskusji nad przyszłością WPR, która jest na razie w fazie koncepcyjnej, Polska stoi na stanowisku, że Traktatowe cele WPR pozostają istotne i mają być realizowane także w przyszłości.

Polskie propozycje dotyczą m. in. znaczącego uproszczenia polityki, redukcji liczby celów i wskaźników oraz położenie nacisku na konkurencyjność, zrównowagę¹ i odporność sektora rolnego oraz bezpieczeństwo żywności.

Rolnictwo i obszary wiejskie mają kluczowe znaczenie dla Europejskiego Zielonego Ładu (EZŁ) a Wspólna Polityka Rolna na lata 2023–2027 jest ważnym narzędziem realizacji założeń strategii „Od pola do stołu” i strategii na rzecz różnorodności biologicznej.

Obecny system „zielonej architektury” na lata 2023-2027 obejmuje wzajemnie uzupełniające się wymogi obowiązkowe oraz dodatkowe zachęty do stosowania praktyk rolniczych korzystnych dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt.

- **Zabezpieczenie interesów rolników w procesie przyspieszającej akcesji Ukrainy do UE.**

15 grudnia 2023 r. Rada Europejska podjęła decyzję o otwarciu negocjacji akcesyjnych z Ukrainą (UA). 21 czerwca 2024 r. przyjęte zostały ramy negocjacyjne z tym krajem. Oficjalne rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych odbyło się 25 czerwca 2024 r. na Konferencjach Międzyrządowych z Ukrainą.

W ocenie MRiRW ważne jest także, aby w procesie akcesji Ukrainy do UE nie było żadnych odstępstw od zasady, że przystępujący do UE kraj w pełni przyjmuje unijny

¹ W rolnictwie zrównowagę oznacza wszelkie działania ograniczające niekorzystny wpływ rolnictwa na środowisko, umożliwiające bardziej efektywne i przyjazne dla środowiska wykorzystanie zasobów, np. gleby, ziemi, wody, maszyn, środków ochrony roślin, nasion, nawozów czy energii, ale przy zachowaniu opłacalności produkcji rolniczej i jej akceptacji społecznej.

dorobek prawny, w tym przepisy dotyczące norm i standardów dla produkcji rolnej w zakresie jakości i bezpieczeństwa żywności, kwestii sanitarnych i weterynaryjnych, dotyczących środowiska, klimatu. W naszej ocenie niezbędne jest także zbudowanie przez stronę ukraińską sprawnych i wiarygodnych systemów kontroli takich wymogów.

- **Minimalizowanie skutków dyrektywy bagiennej.**

17 czerwca 2024 r. przyjęto rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych. Nadrzędnym celem rozporządzenia jest przyczynianie się do ciągłej, długoterminowej i trwałej odbudowy różnorodnej biologicznie i odpornej przyrody na obszarach lądowych i morskich UE poprzez odbudowę ekosystemów, jak również przyczynianie się do osiągnięcia przez UE celów w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowania się do niej oraz wypełnienie międzynarodowych zobowiązań Unii.

Niezależnie od tego, w wyniku uwag (m.in. Polski), złagodzone przepisy w zakresie ekosystemów rolnych i zwiększono elastyczność dla państw członkowskich.

Co istotne, ponowne nawadnianie na gruntach rolnych pozostaje dla rolników dobrowolne. To na państwach członkowskich spoczywać będzie obowiązek osiągnięcia celów dotyczących ponownego nawadniania osuszonych torfowisk. Oznacza to, że będą musiały tworzyć zachęty do ponownego nawadniania, aby uczynić je dla rolników atrakcyjną opcją, a także wspierać dostęp do szkoleń i doradztwa na temat korzyści płynących z ponownego nawadniania torfowisk.

Dodatkowo, w przypadku ponownego nawadniania osuszonych torfowisk, możliwe będzie obniżenie celów ze względu na znaczący negatywny wpływ np. na infrastrukturę, budynki, przystosowanie się do zmiany klimatu lub inne interesy publiczne oraz jeżeli takie ponowne nawodnienie nie może odbyć się na gruntach innych niż rolnicze.

Państwa członkowskie zobowiązane będą do opracowania i przedłożenia KE w terminie 24 miesięcy od wejścia w życie rozporządzenia Krajowego Planu Odbudowy Zasobów Przyrodniczych, w którym będą określone m.in. działania służące realizacji ww. celów.

- **Wzmocnienie roli i kompetencji izb rolniczych.**

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych⁽⁶⁾ w art. 3 ust. 4 gwarantuje izbom rolniczym wpływ na kształtowanie polityki rolnej i uczestnictwo w jej realizacji oraz w art. 5 określa zadania izb rolniczych. Natomiast Krajowa Rada Izb Rolniczych (KRIR), zgodnie z art. 38 pkt 2 i 3 tej ustawy, posiada kompetencje w zakresie opiniowania projektów aktów prawnych dotyczących rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz założeń i programów polityki rolnej, a także jest uprawniona do przedstawiania m.in. organom administracji rządowej wniosków i inicjatyw w zakresie regulacji prawnych. Izby rolnicze i KRIR mogą zatem znacząco oddziaływać na prowadzoną przez Ministra RiRW politykę rolną zarówno w wymiarze krajowym, jak i unijnym.

- **Co raz większym problemem dla posiadaczy stawów rybnych stają się wydry. Zwracamy się o możliwość wydawania przez RDOS zgody na ich odstrzał.**

Kwestie ochrony gatunkowej zwierząt i odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzane przez gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową znajdują się w kompetencjach Ministra Klimatu i Środowiska. Przedstawiciele MRiRW zwracają uwagę odpowiednim organom na potrzebę ograniczania bezpośrednich strat powodowanych w rybactwie przez ptaki i ssaki chronione, w tym wydry. Z tego względu z inicjatywy ministra właściwego do spraw rybołówstwa został powołany przez Prezesa Rady Ministrów Międzyresortowy Zespół do spraw szkód powodowanych przez ptaki i ssaki w rybołówstwie morskim i gospodarce rybackiej. Postulat Wielkopolskiej Izby Rolniczej dotyczący wydr został przekazany przedstawicielowi Ministerstwa Klimatu i Środowiska uczestniczącemu w pracach tego Zespołu.

- **Uproszczenie zasad dotyczących ekoschematów - mniej opcji ale lepiej płatnych oraz odejście od zasady minimalnej, wymaganej liczby punktów.**

W Polsce ekoschematy zostały tak zaprojektowane, żeby promować praktyki, które przekładają się na dochody rolnicze poprzez zwiększenie żyzności gleby, racjonalne nawożenie, poprawę jakości plonów. Służy temu przede wszystkim ekoschemat Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, w ramach którego rolnicy z ośmiu dostępnych praktyk mogą wybrać te, które najlepiej odpowiadają na potrzeby

ich gospodarstwa. Tym samym w chwili obecnej nie jest planowane zmniejszenie liczby ekoschematów obszarowych.

W ramach ekoschematów obszarowych wprowadzono uproszczenia, m.in. w ekoschemacie Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, w przypadku praktyk: Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji oraz Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo - utrzymano możliwość złożenia oświadczenia o wykonaniu praktyk w sytuacji, jeżeli rolnik nie będzie mógł wykonać zdjęcia geotagowanego oraz zrezygnowano z obowiązku prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych. Wprowadzone zostało także odstępstwo umożliwiające złożenie oświadczenia lub zdjęcia geotagowanego o wykonaniu praktyk do 30 listopada (zamiast do 7 listopada), jeżeli mają zastosowanie przesłanki, o których mowa w Programie działań (sytuacje uniemożliwiające dokonanie zbiorów lub nawożenia z uwagi na niekorzystne warunki pogodowe) – przepis dotyczy tylko gruntów ornych. W praktyce Międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe – w odniesieniu do wsiewki śródplonowej – zrezygnowano z obowiązku składania oświadczenia o dacie zbioru uprawy w plonie głównym w terminie 7 dni od dnia zbioru tej uprawy na rzecz prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych.

W przypadku ekoschematu Dobrostan zwierząt⁽⁷⁾, w ramach uproszczeń MRiRW np.: dopuściło oświadczenia jako alternatywę dla rejestrów wypasu/wybiegu czy zdjęć geotagowanych, wydłużyło również termin na uzyskanie przez rolnika certyfikatu potwierdzającego, że wytwarzane przez niego produkty są zgodne ze specyfikacją i standardami systemu QAFP lub QMP.

W odniesieniu do likwidacji minimalnej liczby punktów należy wskazać, że systemem punktowym - w ramach ekoschematów obszarowych - objęte zostały wyłącznie praktyki w ramach ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi.

Minimalna liczba punktów stanowi zachętę dla rolników do realizacji praktyk na większej powierzchni gospodarstwa, co przekłada się na większe korzyści środowiskowe, w tym poprawę zasobności gleby w wodę i materię organiczną, a także na jakość i żyzność użytków rolnych, a w konsekwencji pozwala na ograniczenie stosowania nawozów.

W związku z czym, obecnie nie są planowane zmiany dotyczące usunięcia warunku przystąpienia do ekoschematu Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, jakim jest uzyskanie minimalnej liczby punktów.

• **Zmiana przepisów dotyczących premii dla młodego rolnika oraz na restrukturyzację małych gospodarstw rolnych w taki sposób, aby VAT dla rolników ryczałtowców, tak jak do tej pory był kosztem kwalifikowanym.**

Interwencja „Rozwój małych gospodarstw” została zaprogramowana w oparciu o art. 73 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 ⁽⁸⁾ i jest interwencją typu inwestycyjnego. Zgodnie z art. 73 tego rozporządzenia państwa członkowskie ustanawiają wykaz niekwalifikowalnych inwestycji i kategorii wydatków obejmujący co najmniej elementy wskazane w ww. artykule – koszty niekwalifikowalne w zakresie inwestycji realizowanych w ramach art. 73 zostały doprecyzowane w wytycznych podstawowych w zakresie pomocy finansowej w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.

Zgodnie z ww. wytycznymi podstawowymi, w zakresie inwestycji realizowanych w ramach art. 73 i art. 77 rozporządzenia⁽¹²⁾ (czyli m.in. interwencji I.10.5 Rozwój małych gospodarstw), z wyłączeniem I.13.2, finansowanych w formie dotacji, za inwestycje niekwalifikujące się do przyznania pomocy uznaje się w szczególności podatek od wartości dodanej (VAT). Zgodnie z ww. zapisami wytycznych, dla rolników w rozumieniu art. 3 pkt 1 rozporządzenia ⁽¹²⁾, czyli m.in. beneficjentów interwencji I.10.5, VAT jest kosztem niekwalifikowalnym.

W ramach „Premii dla młodych rolników” PS WPR 2023-2027 biznesplan przewiduje inwestycje w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne związane z rozpoczynaniem i rozwojem działalności rolniczej w gospodarstwie w zakresie wytwarzania nieprzetworzonych produktów rolnych lub przygotowania ich do sprzedaży, o szacunkowej wartości w kwocie netto wynoszącej co najmniej 70% kwoty pomocy. Pozostałą część premii dla młodych rolników beneficjent może przeznaczyć na cele inne niż inwestycje w środki trwałe czy wartości niematerialne i prawne, choć nadal związane z rozpoczynaniem i rozwojem działalności rolniczej w gospodarstwie.

Z tej pozostałej części premii może być także „sfinansowany” VAT, którego nie uwzględnia się w ramach 70% kwoty premii.

- **Prosimy o podanie terminów ostatecznych wypłat pomocy suszowej za 2023 rok oraz dopłat do zbóż za 2024 r.**

W 2023 r. wniosek o oszacowanie szkód powstałych w wyniku suszy złożyło ok. 290 tys. producentów rolnych, z czego ok. 140 tys. (tj. 10 % wszystkich producentów rolnych w kraju) spełniało warunki pozwalające ubiegać się o pomoc, tj. w których gospodarstwa szkody wyniosły powyżej 30% średniej rocznej produkcji roślinnej.

Obecnie trwa wypłata pomocy, do tej pory na konta 109,97 tys. rolników trafiło ponad 848 mln zł.

Jednocześnie aktualnie trwają wypłaty pomocy producentom pszenicy, żyta, jęczmienia, pszenżyta lub mieszanek zbożowych, którzy sprzedali ziarno między 1 stycznia a 31 maja 2024 r. oraz ubiegali się o wsparcie w naborze, który zakończył się w czerwcu br.

- **Prosimy o określenie, kto ma finansować i organizować pracę gminnych komisji klęskowych, ponieważ samorządy coraz częściej uchylają się od tego obowiązku.**

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów ⁽⁴⁾, komisja powoływana jest przez wojewodę właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkód, w tym suszy.

Aktualnie obowiązujące przepisy prawa nie przewidują finansowania ze środków budżetowych kosztów pracy komisji szacujących szkody powstałe w wyniku niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

- **Zwiększenie kwoty dotacji dla KGW z tytułu bonu frekwencyjnego z proponowanych 5.000 zł do 10.000 zł.**

Na podstawie aktualnie obowiązujących przepisów § 13zzn rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁽⁴⁾ (ARiMR), przewidziana jest pomoc finansowa dla koła gospodyń wiejskich:

- 1) wpisanemu do dnia 15 października 2023 r. do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, o którym mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich, albo wpisanemu do tego dnia do Krajowego Rejestru Sądowego - w przypadku kół gospodyń wiejskich działających jako stowarzyszenie na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach⁽²⁰⁾ albo jako kółko

rolnicze na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników⁽²¹⁾ albo

- 2) które na dzień złożenia wniosku o udzielenie pomocy zostało wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich, o którym mowa w ustawie z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich, i które na dzień 15 października 2023 r. działało jako samodzielne koło gospodyń wiejskich albo jako jednostka organizacyjna kółka rolniczego na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników⁽³⁾;
- 3) którego siedziba znajduje się na obszarze gminy, w której frekwencja w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 15 października 2023 r. wyniosła powyżej 60%.

Wysokość pomocy wynosi 5000 zł na jedno koło gospodyń wiejskich.

Obecnie trwa nabór wniosków. Szczegółowe informacje oraz formularz wniosku dostępne są na stronie Agencji pod adresem:

<https://www.gov.pl/web/arimr/pomoc-dla-kol-gospodyn-wiejskich-w-zwiazku-z-frekwencja-w-wyborach-do-sejmu-rp>

Pomoc będzie wypłacana do dnia 31 grudnia 2024 r. na rachunek koła gospodyń wiejskich wskazany w krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

• **Przywrócenie programu wapnowania gruntów, Kontynuacja programu dopłat do wapnowania w celu utrzymania jak najwyższego odczynu gleby.**

Kontynuacja programu obecnie to ekoschemat: Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant z wapnowaniem.

• **Pozyskanie gruntów zamiennych dla rolników wywłaszczanych w ramach projektu S-11 i CPK.**

Zgodnie z art. 97 ustawy o Centralnym Porcie Komunikacyjnym⁽⁹⁾, Pełnomocnik oraz Spółka Celowa działając we współpracy z KOWR tworzy warunki do zamiany nieruchomości oraz warunki do utrzymania prowadzenia produkcji rolnej lub leśnej przez właścicieli lub dzierżawców nieruchomości, w tym nieruchomości rolnych, w trybie przepisów o scalaniu i wymianie gruntów. Realizując nałożone ustawą obowiązki, KOWR sporządził wykaz nieruchomości, którymi gospodaruje, dla

obszarów wskazanych w ww. ustawie. Na podstawie sporządzonego wykazu Spółka Celowa po dokonaniu stosownych analiz, za pośrednictwem Pełnomocnika, może wystąpić o nieruchomość, celem przejęcia jej do Zasobu Spółki Celowej i dokonania ewentualnej zamiany na grunty, które zostaną objęte inwestycją.

W zakresie budowy drogi ekspresowej S-11 należy wskazać, że realizacja inwestycji drogowych w zakresie dróg szybkiego ruchu kategorii dróg ekspresowych leży w kompetencji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad i realizowana jest m.in. na podstawie ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych⁽¹⁰⁾. Ustawa ta w swej treści odwołuje się do ustawy o gospodarce nieruchomościami⁽¹¹⁾, na podstawie której zostaje wydana decyzja administracyjna. Ustawa o gospodarce nieruchomościami przewiduje tryb rokowań oraz przyznanie nieruchomości zamiennej z zasobu nieruchomości Skarbu Państwa.

2. Postulaty i problemy zgłoszone przez Stowarzyszenie Rola Wielkopolski:

● **Nie można wprowadzać takich samych rozwiązań, co proponował Zielony Ład (EZŁ) dla całej Unii Europejskiej ze względu na różnice właśnie w zakresie [...].**

Założenia EZŁ znalazły swoje odzwierciedlenie również w przepisach dotyczących rolnictwa, w tym m.in. dotyczących Wspólnej Polityki Rolnej, w ramach której oferowane jest wsparcie za działania sprzyjające ochronie środowiska i przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym. Wsparcie to realizowane jest za pomocą 4 grup instrumentów. Po pierwsze dzięki inkorporowaniu w system przyznawania płatności obszarowych warunkowości, tj. uzależnienia wypłaty płatności w pełnej wysokości od spełnienia pewnych określonych, podstawowych warunków dotyczących prowadzenia produkcji rolnej w sposób zrównoważony dla środowiska i klimatu. Po drugie, poprzez wdrażanie ekoschematów, czyli rocznych płatności za stosowanie praktyk korzystnych dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt, wykraczających poza wymogi podstawowe. Po trzecie, za pomocą działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, tj. płatności za zobowiązania wieloletnie dla rolników, którzy dobrowolnie stosują metody produkcji sprzyjające zachowaniu różnorodności biologicznej, krajobrazu oraz zasobów środowiska, przede wszystkim gleby i wody. Czwartą grupą instrumentów są środki na inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu takie jak zakup maszyn, zakup rozwiązań cyfrowych, wspieranie rozwoju OZE czy wsparcie inwestycyjne na zalesianie, tworzenie zadrzewień śródpolnych i systemów rolno-leśnych.

Powyższe instrumenty wsparcia zostały zawarte i są wdrażane na podstawie PS WPR. Każde państwo członkowskie otrzymało elastyczność pozwalającą na stworzenie własnego PS WPR, odzwierciedlającego krajowe potrzeby i specyficzne warunki produkcji.

Dodatkowo należy wskazać, że PS WPR rzeczywiście nie przewiduje regionalizacji działań, tj. każdy rodzaj wsparcia jest dostępny na tych samych warunkach dla wszystkich rolników niezależnie od miejsca prowadzenia działalności. Należy jednak podkreślić, że większość instrumentów wsparcia wspomnianych powyżej (wszystkie oprócz warunkowości) ma charakter dobrowolny dla rolnika.

• **Decyzje muszą być podejmowane z udziałem rolników, inaczej są błędne - przykład to zamiana ugorowania na ekoschemat z międzyplonami lub uprawę bobrowatych bez ochrony.**

W związku z publikacją rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2024/587 ⁽¹²⁾ w odniesieniu do roku składania wniosków 2024, państwa członkowskie miały możliwość skorzystania z czasowego, dotyczącego jedynie roku 2024, odstępstwa od wdrożenia jednego z wymogów normy GAEC 8 w ramach warunkowości obowiązującej od 2023 r. w PS WPR.

Zgodnie z rozporządzeniem 2024/587 ⁽¹²⁾, w 2024 r. możliwe było odstępstwo od obowiązku przeznaczenia minimalnego udziału gruntów ornych na obszary lub obiekty nieprodukcyjne. W ramach odstępstwa możliwe było przeznaczenie 4% gruntów ornych na: (i) obszary lub elementy nieprodukcyjne, w tym grunty ugorowane, lub (ii) rośliny bobowate lub (iii) międzyplony.

Międzyplony i rośliny bobowate miały być uprawiane bez stosowania środków ochrony roślin. Polska podjęła decyzję o skorzystaniu z tej derogacji w pełnym zakresie przewidzianym w rozporządzeniu wykonawczym UE⁽¹²⁾.

Niemniej jednak, w odpowiedzi na sytuację w rolnictwie i postulaty Polski, KE w marcu 2024 r. zaprezentowała projekt zmiany rozporządzeń bazowych UE, mając na celu uproszczenie przepisów oraz złagodzenie niektórych norm w ramach warunkowości. Zmiana rozporządzeń bazowych została opublikowana 24 maja 2024 r.⁽¹³⁾ i wprowadziła m.in. całkowite zniesienie od 2024 r. obowiązku ugorowania 4% gruntów ornych w ramach normy GAEC 8, jeżeli państwo członkowskie ustanowi odpowiedni ekoschemat. Polska wprowadziła nowy ekoschemat: Grunty wyłączone

z produkcji, w ramach którego płatność przyznawana jest maksymalnie do 4% powierzchni gruntów ornych ugorowanych w gospodarstwie.

Należy zauważyć, że wprowadzenie nowego ekoschematu wymagało zmiany PS WPR, do czego konieczna była akceptacja Komitetu Monitorującego PS WPR, którego członkami są liczne organizacje rolnicze. Także procedowane krajowe akty prawne każdorazowo poddawane są konsultacjom społecznym z organizacjami rolniczymi.

- **Zmniejszenie luki azotowej.**

Postulat jest nieprecyzyjny i nie można się do niego odnieść.

- **Ze strony Państwa powinno być zapewnienie systematycznego monitoringu podstawowych jak i specyficznych cech gleby np. poprzez badanie zawartości azotu mineralnego w glebie, również po zbiorze rośliny głównej.**

Ze strony Państwa zapewnione są dane nt. zawartości azotu mineralnego w glebie – określa je tzw. program azotanowy.

Próbki gleby można pobrać samemu i zawieźć do laboratorium, jak też skorzystać z pomocy np. przedstawiciela Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych (OSCh-R). Okres przed wykonywaniem nawożenia jest to najlepszy moment na pobieranie próbek do analizy gleby. Do celów nawozowych próbki pobierać należy wczesną wiosną przed zastosowaniem nawozów.

Takie badania gleby wykonują OSCh-R oraz akredytowane laboratoria. OSCh-R działają w oparciu o ustawę o nawozach i nawożeniu ⁽¹⁴⁾.

- **Podjęcie działań na rzecz zwiększenia retencji wody opadowej w glebie.**

W ramach PS WPR przewidziano interwencję I.10.4 . Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska i klimatu, w ramach której będzie można uzyskać wsparcie na inwestycje mające na celu ograniczenie presji rolnictwa na środowisko naturalne, w tym m.in poprawy gospodarowania wodą.

Pośrednio do zwiększenia retencji będzie przyczyniała się interwencja I.10.8 Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym. Beneficjentem tej interwencji jest powiat.

- **Uproszczenie procedur pozyskiwania pozwoleń wodno-prawnych, nie retencjonujemy wody ponieważ giniemy w biurokracji.**

Powyższy postulat powinien zostać skierowany do Ministra Infrastruktury, jako ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

- **Opracowanie i wdrożenie metod przechowywania obornika w celu redukcji strat azotu.**

Zasady właściwego stosowania i przechowywania nawozów naturalnych, w tym postępowania z odciekami, określa Dział III Rozdział 4 ustawy - Prawo wodne ⁽¹⁵⁾ oraz rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód ⁽¹⁶⁾, tzw. program azotanowy.

- **Doposażenie osobowe, finansowe i narzędziowe doradztwa rolniczego tak aby rolnik miał dostęp do obiektywnej, nowoczesnej wiedzy a nie tej, którą lokując produkt przekazują firmy prywatne.**

Doposażeniem narzędziowym dla potrzeb opracowywania planu nawożenia, w tym planu nawożenia oraz określania dawek wapna nawozowego jest aplikacja INTER-NAW. Posiada ona także moduł wyznaczania tzw. maksymalnych dawek azotu przez gospodarstwa, które nie są zobowiązane do opracowania planu nawożenia azotem.

Aplikacja INTER-NAW dostępna jest nieodpłatnie zarówno dla rolników, jak i doradców rolniczych na stronie internetowej Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w wersji on-line do korzystania przez Internet oraz w wersji off-line przeznaczonej do instalowania i korzystania na własnych urządzeniach.

- **Rejestracja środków ochrony roślin, w tym biologicznej ochrony roślin wyłącznie przez jednostki państwowe.**

Organem odpowiedzialnym za rejestrację środków ochrony roślin w Polsce jest Minister RiRW. Minister zapewnia by procesy rejestracyjne prowadzone były w sposób transparentny, rzetelny, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. W procesie rejestracji środków ochrony roślin, kluczowym elementem jest ocena dokumentacji przedłożonej wraz z wnioskiem o wydanie zezwolenia, która jest dokonywana przez podmioty upoważnione do tego przez Ministra.

- **Uelastycznienie terminów wysiewania nawozów azotowych nawet przed 1 marca, w zależności od oceny konkretnych warunków pogodowych przez rolnika.**

Program azotanowy obowiązujący od 8 lutego 2023 r. wprowadza możliwość stosowania nawozów wcześniej - od 1-go do ostatniego dnia lutego, jeżeli nastąpi przejście średniej temperatury powietrza przez próg:

- 3°C w przypadku roślin zasianych jesienią, upraw trwałych, upraw wieloletnich i trwałych użytków zielonych;
- 5°C w przypadku pozostałych upraw.

Wykaz powiatów, w których nastąpiło przejście średniej dobowej temperatury powietrza przez próg 3°C i 5°C, jest publikowany w okresie od 1 do ostatniego dnia lutego, na stronie internetowej Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowego Instytutu Badawczego w zakładce „Kryterium wcześniejszego terminu nawożenia”: https://agrometeo.imgw.pl/kryterium_wczesniejszego_terminu_nawozenia.

- **Bardziej elastyczne podejście do procedur stosowanych przy wykryciu ogniska ASF.**

Afrykański pomór świń jest przyczyną znacznych ograniczeń w obrocie międzynarodowym świniami i mięsem wieprzowym. Zwalczanie choroby odbywa się wyłącznie metodami administracyjnymi poprzez wybijanie zwierząt chorych oraz wprowadzanie szeregu ograniczeń na obszarach dotkniętych chorobą.

Odstępstwa od zastosowania ww. środków zostały ściśle przewidziane w przepisach i dotyczą określonych sytuacji.

- **Właściwe opracowanie planów gospodarowania przestrzennego - wdrożenie ustawy chroniącej miejsca produkcji rolniczej.**

Zgodnie z nowymi przepisami w zakresie planowania przestrzennego, każda gmina w Polsce powinna do końca 2025 r. uchwalić plan ogólny. Reforma planowania przestrzennego wprowadziła zmiany w zakresie możliwości lokalizowania różnego rodzaju inwestycji, w tym budynków inwentarskich. Zasadniczą zmianą jest zastąpienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy planem ogólnym (nowy dokument planistyczny). Plan ogólny będzie miał charakter powszechnie wiążący (będzie aktem prawa miejscowego), stąd jego ustalenia będą musiały być przestrzegane na dalszych etapach procesu budowlanego. W ramach

planu ogólnego mają być tworzone określone strefy planistyczne, w tym strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (gdzie w profilu dodatkowym może być wprowadzony teren wielkotowarowej produkcji rolnej) oraz strefa produkcji rolniczej (gdzie w profilu podstawowym ma być dopuszczalna wielkotowarowa produkcja rolnicza).

Podkreślam również, że w świetle obowiązujących przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych, Minister RiRW decyduje o przeznaczeniu gruntów rolnych klas I-III na cele nierolnicze.

3. Postulaty i problemy zgłoszone przez Pana Piotra Łukaszewskiego, Związek Plantatorów Buraka Cukrowego w Witaszycach:

- **Przywrócenie neonikoidów w ochronie buraków cukrowych. Obecnie musimy trzykrotnie stosować różne preparaty w miejsce zakazanych substancji [...].**

Zakaz stosowania zapraw nasiennych zawierających w swoim składzie substancje z grupy neonikotynidów wprowadzany był w Unii Europejskiej stopniowo od 2013 r.:

- w 2013 r. Komisja Europejska zakazała stosowania i wprowadzania do obrotu nasion rzepaku zaprawionych substancjami czynnymi klotianidyna, tiametoksam i imidachlopyryd,
- w 2018 r. Komisja Europejska na podstawie przeprowadzonej oceny rozszerzyła zakazy stosowania substancji klotianidyna, tiametoksam i imidachlopyryd. Dopuszczono możliwość ich stosowania tylko i wyłącznie do szklarni trwałych.

Aktualnie żadna z tych substancji nie jest zatwierdzona do stosowania w środkach ochrony roślin.

Z uwagi na powyższe, nie jest możliwe przywrócenie stosowania substancji czynnych z grupy neonikotynoidów w uprawie buraka cukrowego.

4. Postulaty i problemy zgłoszone przez Stowarzyszenie Rolników Wielkopolski Południowej:

- **Jednym z najpoważniejszych problemów jest spadek na przestrzeni ostatnich 15 lat pogłowia trzody chlewnej w Wielkopolsce o 50% oraz równie zatrważający spadek liczby stad świń.**

W celu zwiększenia potencjału hodowli świń rolnictwo od wielu lat jest wspierane na różnych płaszczyznach i z wykorzystaniem zarówno instrumentów i środków pochodzących z Unii Europejskiej, jak i środków krajowych.

MRiRW realizuje zadania dotyczące określania zasad i kierunków wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na wspieranie postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej w zakresie hodowli zwierząt gospodarskich, tj.:

- 1) prowadzeniu ksiąg hodowlanych (pomoc o stawce do 100% kosztów kwalifikujących się do objęcia dotacją),
- 2) prowadzeniu oceny wartości użytkowej lub hodowlanej zwierząt (pomoc o stawce do 70% kosztów kwalifikujących się do objęcia dotacją).

Pomoc ta udzielana jest hodowcom na zasadach określonych w rozporządzeniu w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa ⁽¹⁷⁾.

• Tracimy niezależność żywnościową na rzecz i korzyść innych państw, nie tylko Ukrainy.

Polska ma drugi po Holandii, najwyższy w całej UE, dodatni bilans handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi. W 2023 r. w gronie państw UE z dodatnim bilansem, oprócz Polski było jeszcze tylko 10 innych państw UE. Dzięki temu, Polska umocniła się na pozycji jednego z największych producentów żywności wśród krajów Unii Europejskiej (za Niemcami, Francją, Włochami i Hiszpanią).

Głównym odbiorcą polskich artykułów rolno-spożywczych niezmiennie od lat pozostają Niemcy. Na ten rynek trafiało i trafia ponad ¼ całego polskiego eksportu artykułów rolno-spożywczych. Wartość polskiej sprzedaży na niemiecki rynek na przestrzeni ostatnich 20 lat wzrosła z 1,34 mld euro w 2004 r. do około 13,3 mld EUR w 2023 roku, czyli 10-krotnie.

• Polityka rolna powinna chronić polskie gospodarstwa polskiego rolnika.

W obrocie prywatnym nieruchomościami rolnymi, istnieje ochrona rolnika, przejawiająca się chociażby w tym, że ma on pierwszeństwo nabycia nieruchomości rolnych zagwarantowane w obowiązujących przepisach prawa – ustawie o kształtowaniu ustroju rolnego⁽¹⁸⁾.

- **Niezależność żywnościowa może być osiągnięta tylko i wyłącznie poprzez powrót do rozdrobnienia gospodarstw rolnych, ponieważ wielkie gospodarstwa towarowe i ich rozwój powodują spadek jakości produkowanej żywności.**

Szczególne rozwiązania dla małych i średnich gospodarstw zostały przewidziane w ramach systemu płatności bezpośrednich na lata 2023-2027. Od 2023 r. płatność redystrybucyjna w większym stopniu jest ukierunkowana na mniejsze gospodarstwa - płatność przysługuje od 1 ha do 30 ha dla gospodarstw posiadających maksymalnie 300 ha. Ponadto zwiększony został limit środków na tę płatność.

Wdrożona została również płatność dla małych gospodarstw (do 5 ha użytków rolnych). Płatność ta zastępuje wszystkie inne rodzaje płatności bezpośrednich.

Preferencje dla małych i średnich gospodarstw zostały przewidziane również w ramach niektórych płatności związanych z produkcją. Przykładowo płatność do młodego bydła oraz płatność do krów są przyznawane maksymalnie do 20 szt. zwierząt.

W celu ukierunkowania wsparcia na małe i średnie gospodarstwa rolne, wprowadzono w ekoschemacie Dobrostan zwierząt degresywność, wg której, płatność dobrostanowa w obrębie danej grupy technologicznej zwierząt (np. lochy, tuczniki, krowy mleczne czy opasy) przyznawana jest do 150 DJP/gospodarstwo.

- **Polityka rolna powinna zapewnić młodym rolnikom godny start oraz poczucie stabilizacji. Na dzień dzisiejszy nie ma rentowności produkcji rolnej i nie ma pewności jej prowadzenia.**

W ramach systemu płatności bezpośrednich na lata 2023-2027 przewidziano płatność dla młodych rolników. Przysługuje ona rolnikowi, który:

- ma nie więcej niż 40 lat w pierwszym roku ubiegania się o płatność,
- kieruje gospodarstwem, co oznacza, że prowadzi działalność rolniczą w gospodarstwie osobiście (podejmuje decyzje), na własny rachunek i we własnym imieniu, ponosi koszty i czerpie korzyści w związku z prowadzeniem tej działalności,
- posiada odpowiednie wykształcenie.

O płatność można ubiegać się maksymalnie przez 5 lat nie później niż do kampanii 2027 r.

- **W chwili obecnej jest bardzo duży import, który wypiera produkcję krajową. Za chwilę, po żniwach, powróci problem gdzie mamy sprzedać zboże [...].**

Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów, w okresie od sierpnia 2023 r. do sierpnia 2024 r. import ziarna zbóż (bez ryżu) do Polski ukształtował się na poziomie 1,08 mln ton, tj. o ok. 70% niższym niż w tym samym okresie sezonu 2022/2023. W strukturze wolumenu importu pszenica stanowiła 62% (675 tys. ton), jęczmień – 12% (129 tys. ton), a kukurydza – 17% (184 tys. ton). Jednocześnie w tym samym okresie z Polski wywieziono 12,6 mln ton ziarna zbóż, tj. o 3,3% mniej niż w okresie od sierpnia 2022 r. do sierpnia 2023 r. Krajowi eksporterzy lokowali zboże głównie na rynku unijnym (7,5 mln ton, 59% wywiezionego ziarna ogółem). Do krajów trzecich wywieziono 5,1 mln ton ziarna (41% eksportu zbóż). Ogółem pszenicy wywieziono 6,7 mln ton (wzrost o 1,6% r/r), natomiast kukurydzy – 3,7 mln ton (spadek o 18%). Saldo wolumenu handlu zagranicznego ziarnem zbóż jest dla Polski dodatnie i ukształtowało się na poziomie 11,6 mln ton wobec 9,7 mln ton rok wcześniej. Dzięki wysokiemu eksportowi Polska zagospodarowuje nadwyżkowe ilości zapasów z rynku wynikające z wysokiej produkcji w ostatnich latach oraz dodatkowego przywozu z zagranicy.

W celu dalszego zwiększania potencjału eksportowego realizowane są kolejne inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury transportowej, magazynowej oraz portowej obsługującej handel zbożami.

5. Postulaty i problemy zgłoszone przez Stowarzyszenie Kłós:

- **Znaczące ograniczenie biurokracji i kontroli w gospodarstwach rolnych.**

Ograniczenie biurokracji:

W odniesieniu do nowej perspektywy finansowej 2023–2027 podjęto szereg działań mających na celu racjonalizację procedur administracyjnych.

PS WPR przewiduje uproszczenia i zmniejszenia obciążeń administracyjnych, co będzie przekładało się na usprawnienie administracji publicznej działającej na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich oraz optymalizację kosztów jej funkcjonowania, jak również zmniejszenie obciążeń administracyjnych i kosztów działania beneficjentów PS WPR (rozdział 3.9 Uproszczenie i zmniejszenie obciążeń administracyjnych).

I tak, w zakresie wprowadzonych uproszczeń i zmniejszenia obciążeń administracyjnych PS WPR przewiduje między innymi:

- 1) wspólne definicje dla wszystkich interwencji zawartych w PS WPR;
- 2) ukształtowanie krajowych podstaw realizacji PS WPR w sposób bardziej spójny;
- 3) system bez wnioskowy w przypadku interwencji dotyczących pomocy do zwierząt (przyznanie płatności do owiec i kóz);
- 4) szerokie wykorzystanie możliwości udzielania pomocy w oparciu o uproszczone formy kosztów (koszty jednostkowe, płatności ryczałtowe i stawki ryczałtowe);
- 5) intensyfikację działań w obszarze interoperacyjności podmiotów, realizujących zadania publiczne;
- 6) elektroniczne formularze wniosków o przyznanie pomocy (wopp)/płatności (wop) dla interwencji Planu;
- 7) elektroniczny formularz wniosku o wpis do ewidencji producentów w celu uzyskania wpisu lub aktualizacji danych producenta;
- 8) umożliwienie oraz udostępnienie w aplikacji Portal Usług Elektronicznych – ePUE:
 - wydania przez agencję płatniczą i elektronicznego odbioru przez wnioskodawcę pism, wezwań, decyzji/umów,
 - przeglądu stanu realizacji płatności,
 - wymiany korespondencji dwukierunkowej (rolnik, ARiMR),
 - statusów spraw w systemach dziedzicznych wskazujących na proces obsługi, udostępnianie pism, wezwań, decyzji;
- 9) mobilną ARiMR – aplikację umożliwiającą przesyłanie dokumentów i zdjęć działek/dokumentów bez konieczności wizyty w agencji płatniczej;
- 10) wdrożenie w ARiMR nowego systemu finansowo-księgowego ERP z zaimplementowanymi nowoczesnymi rozwiązaniami informatycznymi;
- 11) wykorzystanie SI Hurtowania Danych wraz z Business Intelligence (HD BI) do sprawozdawczości w zakresie realizowanych przez ARiMR interwencji;
- 12) wdrożenie Centralnego Systemu Obsługi Beneficjentów (CSOB);
- 13) elektroniczne formularze dokumentów w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt;
- 14) upublicznienie harmonogramu naborów wniosków o przyznanie pomocy.

Elektronizacja postępowań zapewni sprawne przekazywanie informacji i obieg dokumentacji, gwarantując uzyskanie informacji w czasie rzeczywistym. W efekcie przyczyni się do szybszego niż w poprzednich perspektywach finansowych rozpatrywania spraw i mniejszych kosztów funkcjonowania administracji oraz ułatwi

sporządzanie i przekazywanie sprawozdań na potrzeby systemu monitorowania i sprawozdawczości PS WPR.

Ograniczenie kontroli

W celu prawidłowej realizacji zadań związanych z przeprowadzaniem czynności kontrolnych w ustawie o PS WPR określono zasady przeprowadzania kontroli na miejscu. Oprócz zasad wynikających z ustawy o PS WPR zastosowanie mają również wydane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi wytyczne w zakresie zasad przeprowadzania kontroli na miejscu w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027.

Każdy rolnik ma możliwość zapoznania się z zasadami dotyczącymi przeprowadzania kontroli na miejscu, w tym obowiązkami podmiotów przeprowadzających kontrole, opisanymi w ww. wytycznych.

Należy mieć na uwadze, że kontrola na miejscu ma na celu sprawdzenie czy realizacja operacji jest zgodna z przepisami prawa powszechnie obowiązującego lub czy zostały spełnione warunki przyznania lub wypłaty pomocy lub czy są realizowane lub zostały zrealizowane zobowiązania związane z przyznaną pomocą.

Należy wskazać, że podmioty kontrolujące starają się uwzględniać charakter i sezonowość pracy rolnika. Informując rolnika o planowanym terminie kontroli, często biorą pod uwagę prośby dotyczące dostosowania terminu rozpoczęcia czynności kontrolnych do możliwości rolnika, o ile jest to zgodne z przepisami prawa. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że kontrole w zakresie kwalifikowalności powierzchni ograniczają się zasadniczo jedynie do ustaleń w zakresie powierzchni działek rolnych i weryfikacji grupy upraw/uprawy prowadzonej na działce.

- **Bardziej efektywne działanie Przedsiębiorstwa Wody Polskie pod kątem wykaszania cieków wodnych i zarządzania poziomami wód powierzchniowych.**

Powyższy postulat powinien zostać skierowany do Ministra Infrastruktury, jako ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

- **Prowadzenie szkoleń z zakresu użycia antybiotyków w produkcji zwierzęcej przez osoby wykwalifikowane, czyli lekarzy weterynarii a nie pracowników ODR.**

W 2022 r. w ramach Planu strategicznego WPR na lata 2023-2027 na potrzeby realizacji interwencji z zakresu wymiany wiedzy dla tematu: „Metody chowu i hodowli

stosowane w produkcji zwierzęcej zmierzające do ograniczenia stosowania antybiotyków” (w ramach interwencji: Ekoschemat - Dobrostan zwierząt), Państwowy Instytut Weterynaryjny - Państwowy Instytut Badawczy (PIWet-PIB) przygotował dla rolników oraz doradców z Ośrodków Doradztwa Rolniczego materiały szkoleniowe, a także przeprowadził 2 szkolenia (on-line), w których wzięło udział 145 osób.

W bieżącym roku w ramach zadania „Prowadzenie działalności upowszechnieniowej, prowadzenie współpracy i wymiana wiedzy z praktyką w ramach systemu AKIS” zaplanowano szkolenia stacjonarne dla doradców i rolników – 4 szkolenia dwudniowe (w okresie wrzesień – listopad) w siedzibie PIWet-PIB z tematyki zoonoz, antybiooporności, dobrostanu zwierząt gospodarskich, chorób bydła, świń, drobiu, profilaktyki i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt gospodarskich, chorób pasożytniczych, a także szkolenia zdalne i stacjonarne organizowane przez ośrodki doradztwa rolniczego z udziałem ekspertów z PIWet-PIB. Wszystkie zaplanowane szkolenia zostaną zrealizowane do końca 2024 r.

6. Postulaty i problemy zgłoszone przez Solidarność RI:

- **Odejście od rejestru zabiegów agrotechnicznych na rzecz oświadczeń w przypadku ekoschematów.**

Rejestr zabiegów agrotechnicznych jest dokumentem, który rolnik powinien prowadzić w swoim gospodarstwie i który to dokument powinien być udostępniony w przypadku kontroli na miejscu (nie dotyczy ekoschematu Biologiczna ochrona upraw). Tym samym, w odróżnieniu od oświadczeń, które należy składać do kierownika powiatowego ARiMR w określonym terminie, prowadzenie rejestrów zabiegów agrotechnicznych jest rozwiązaniem łatwiejszym, wygodniejszym zmniejszającym obciążenia dla rolnika, a jego wprowadzenie stanowi uproszczenie w realizacji danego ekoschematu/praktyki.

Ponadto wychodząc naprzeciw oczekiwaniom rolników i organizacji rolniczych mając na celu uproszczenie przepisów, w 2024 r. w ekoschemacie Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi, w przypadku praktyk: Wymieszanie obornika na gruntach ornych w terminie 12 godzin od jego aplikacji oraz Stosowanie nawozów naturalnych płynnych innymi metodami niż rozbryzgowo - zrezygnowano z obowiązku prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych⁽¹⁹⁾.

Obowiązek prowadzenia rejestru zabiegów agrotechnicznych pozostał w przypadku ekoschematów: Biologiczna ochrona upraw oraz Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi (praktyki: międzyplony ozime lub wsiewki śródplonowe, opracowywanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem, uproszczone systemy upraw, wymieszanie słomy z glebą).

- **Pobieranie i badania prób gleby powinny być w gestii istniejących i działających w tym obszarze instytucji a nie przypisane od nowa ODR-om.**

Odpowiedź została udzielona w części dotyczącej postulatów i problemów zgłoszonych przez Stowarzyszenie Rola Wielkopolski (str. 13).

- **ODR-y powinny być wsparte i prowadzić rzetelne i obiektywne doradztwo dla rolników.**

Wzmocnienie i rozwój jednostek doradztwa rolniczego w celu zapewnienia wsparcia dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich, jest jednym z priorytetów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Rozwój ośrodków doradztwa rolniczego (ODR) jest możliwy m.in. dzięki środkom przekazywanym im w ramach dotacji celowej na funkcjonowanie, w tym na wynagrodzenia i utrzymanie jednostek. Nakłady na ten cel corocznie rosną.

Dodatkowo ODR w ubiegłym i bieżącym roku otrzymały środki z rezerwy celowej budżetu państwa za udzielanie bezpłatnej pomocy rolnikom przy wypełnianiu wniosków obszarowych.

Prowadzone są również działania na rzecz wzmocnienia potencjału ODR w zakresie doradztwa technologicznego i bazy demonstracyjno-upowszechnieniowej.

- **Powinniśmy odbudować polskie przetwórstwo bo inaczej zginie polskie rolnictwo.**

Wsparcie dla sektora przetwórstwa i wprowadzania do obrotu realizowane było dotychczas w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w ramach poddziałania 4.2. „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”, w którym wsparcie dotyczy mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz rolników, ich małżonków czy domowników prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa i wprowadzania do obrotu/zbywania produktów rolnych.

W Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) sektor rolno-spożywczy został wyróżniony spośród pozostałych działów gospodarki. Środki na

inwestycje na rzecz dywersyfikacji i skracania łańcucha dostaw produktów rolnych i spożywczych oraz budowy odporności podmiotów uczestniczących w łańcuchu w wysokości ponad 1 mld euro (ok. 4,5 mld zł). Mają one być przeznaczone na modernizację technologiczną zakładów, trafić do rodzimych firm oraz poprawić jakość życia Polaków i konkurencyjność naszej gospodarki.

Jednocześnie w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027 zaplanowano w 2025 r. przeprowadzenie naboru dla interwencji I.10.7.1 Rozwój współpracy w ramach łańcucha wartości (dotacja) - poza gospodarstwem. Przedmiotowe wsparcie nakierowane jest na realizację działań inwestycyjnych, które mają wzmocnić pozycję rynkową sektora MŚP na obszarach wiejskich (na rynkach lokalnych), wpłynąć na dywersyfikację i skracanie etapów łańcucha żywnościowego, a także promować współpracę w ramach łańcucha wartości poprzez obowiązek podpisywania umów na dostawy pomiędzy rolnikami a przemysłem przetwórczym.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Michał Kołodziejczak
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) Ustawa z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 1773) .
- (2) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiającego środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylającego rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605 (Dz. Urz. UE L 79 z 17.03.2023 r., str. 65 z późn. zm.)
- (3) Zawiadomienie Komisji nr C/2023/1504 w sprawie wytycznych dotyczących zapobiegania afrykańskiemu pomorowi świń oraz zwalczania i likwidacji tej choroby w Unii.
- (4) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.).
- (5) Ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 477).
- (6) Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych (Dz.U. 2022 r. poz. 183).
- (7) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 20 kwietnia 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty pomocy finansowej w ramach schematów na rzecz dobrostanu zwierząt w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. poz. 797, z późn. zm.).
- (8) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U. L 435 z 6.12.2021, p. 1–186).
- (9) Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o Centralnym Porcie Komunikacyjnym (Dz.U. z 2024 r. poz. 545).
- (10) Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 311) .
- (11) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2024 r. poz. 1145).
- (12) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2024/587 z dnia 12 lutego 2024 r. ustanawiające odstępstwo od rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 w odniesieniu do stosowania normy dobrej kultury rolnej gruntów zgodnej z ochroną środowiska (norma GAEC) 8, dat kwalifikowalności wydatków do wkładu z EFRG oraz zasad dotyczących zmian planów strategicznych WPR w

zakresie modyfikacji pewnych ekoschematów w odniesieniu do roku składania wniosków 2024 (Dz. Urz. UE L 587 z 13.02.2024).

(13) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1468 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zmiany rozporządzeń (UE) 2021/2115 i (UE) 2021/2116 w odniesieniu do norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, schematów na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt, zmian w planach strategicznych WPR, przeglądu planów strategicznych WPR oraz zwolnień z kontroli i kar (Dz.U. L, 1468 z 24.5.2024).

(14) Ustawę o nawozach i nawożeniu z dnia 10 lipca 2007r. (Dz.U. 2007 r., nr 147, poz. 1033).

(15) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087).

(16) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.

(17) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie stawek dotacji przedmiotowych dla różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa (Dz. U. poz. 1170, z późn. zm.).

(18) Ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 423).

(19) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności w ramach schematów na rzecz klimatu i środowiska w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 378).

(20) Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 18 listopada 2020 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261).

(21) Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 20 lutego 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 263).